

Poštová politika do roku 2028

Obsah

Zoznam skratiek	3
Úvod	4
1. Trh s poštovými službami	5
2. Legislatívny rámec	9
3. Regulačný rámec	11
4. Univerzálna služba	13
5. Medzinárodná spolupráca	18
6. Záver	20
Zdroje:	21

Zoznam skratiek

CERP – Európsky výbor pre poštovú reguláciu

DPH – Daň z pridanej hodnoty

ERGP – Európska skupina regulačných orgánov pre poštové služby

EÚ – Európska únia

ETOE – Extrateritoriálny výmenný úrad (z angl. „Extraterritorial Office of Exchange“)

FO – Fyzické osoby

Komisia – Európska komisia

MD SR – Ministerstvo dopravy SR

MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Nariadenie o službách cezhraničného dodávania balíkov – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/644 z 18. apríla 2018 o službách cezhraničného dodávania balíkov

OSN – Organizácia spojených národov

PostEurop – Asociácia európskych verejných poštových operátorov

PO – Právnické osoby

Poštová smernica – Smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/67/ES z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb Spoločenstva a zlepšovaní kvality služieb zmenená smernicami 2002/39/ES a 2008/6/ES

PWC – PricewaterhouseCoopers Advisory, s.r.o.

RAZ – Reklamná adresovaná zásielka

RFID – Rádio frekvenčná identifikácia

UPU – Svetová poštová únia

UREKPS – Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb

US – Univerzálna služba

USP – Poskytovateľ/poskytovatelia univerzálnej služby (z angl. „Universal Service Provider“)

SP, a. s. – Slovenská pošta, a. s.

SR – Slovenská republika

ŠR – Štátny rozpočet

Zákon o poštových službách – Zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Úvod

Prijímanie, odovzdávanie, zdieľanie a výmena informácií je vysoko ceneným aktívom každej rozvinutej a vzdelanostnej spoločnosti. Sú pilierom nielen vzájomnej komunikácie medzi obyvateľstvom, ale aj obchodu, služieb i ostatných segmentov hospodárstva, ako aj jednotlivých ekonomických, sektorálnych a ostatných zoskupení spoločnosti. Komunikáciu, vrátane komunikácie prostredníctvom poštových služieb, možno vnímať vo svetle článku 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv OSN, ktorý vymedzuje právo každého subjektu na slobodu názoru a prejavu, vrátane práva prijímať a rozširovať informácie a myšlienky prostredníctvom akýchkoľvek médií a bez ohľadu na hranice. Tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností, vrátane tzv. listového tajomstva, a ochrana osobných údajov, patria medzi základné ľudské práva a slobody aj v zmysle čl. 22 Ústavy SR.

Tieto základné ľudské práva sú zakotvené aj v rámci osobitného právneho rámca pre poštové služby v SR, primárne v zákone o poštových službách, ktorý upravuje listové tajomstvo v § 10 ako predmet poštového tajomstva, pričom ustanovuje podmienky jeho ochrany, resp. možnosti prístupnosti.

Nadväzujúc na tieto skutočnosti možno konštatovať, že poštové služby boli a naďalej sú vnímané ako relevantný partner jednotlivých národných ekonomík. Vo svetle cezhraničného rámca sú neoddeliteľnou súčasťou Dohody o obchode so službami Svetovej obchodnej organizácie, ale aj rámca celosvetovej poštovej siete organizovanej buď pod záštitou UPU alebo individuálnych obchodných dojednaní. Postavenie poštových služieb ako služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podčiarkuje aj ich terciárny rozmer a presah na zraniteľné skupiny spoločnosti, pričom § 3 zákona o poštových službách ich definuje ako základnú ponuku poštových služieb, ktorá slúži na zabezpečenie minimálneho uspokojenia potrieb všetkých užívateľov poštových služieb na území SR tak, aby bola zabezpečená dostupnosť prístupových a kontaktných miest verejnej poštovej siete za rovnakých podmienok, v ustanovenej kvalite, za primeranú cenu, každý pracovný deň najmenej s jedným vyberaním a dodávaním denne.

Odvetvie poštových služieb je významným prvkom obchodu, ktorý vo veľkej miere prispieva k rastu a odolnosti hospodárstva. Zásadný význam má z hľadiska sociálnej inklúzie, ako aj z hľadiska orgánov verejnej správy, ktoré využívajú poštové služby na komunikáciu s verejnosťou. Súčasne je základom aj pre iné odvetvia, keďže podniky všetkých veľkostí využívajú poštové služby na budovanie svojho podnikania, dodávanie tovaru a prijímanie platieb. Pre zraniteľných užívateľov a občanov vo vzdialených vidieckych oblastiach sú poštové služby potrebné na zaistenie spojenia s čoraz digitalizovanejším hospodárstvom, čo sa potvrdilo aj počas pandémie COVID-19.

Odvetvie poštových služieb teda zohráva kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní práva na informácie a podpore územnej, sociálnej a hospodárskej súdržnosti.

1. Trh s poštovými službami

Za obdobie vyše 25 rokov od určenia regulačného rámca pre poštové služby a od prijatia poštovej smernice nastal na trhu s poštovými službami významný posun, ovplyvnený predovšetkým technologickými inováciami, digitalizáciou a elektronickým obchodom. Listové zásielky postupne nahrádza elektronická komunikácia, najmä v súvislosti s elektronickou verejnou správou. Okrem toho mnohí tradiční hromadní odosielatelia (napr. banky, verejnoprospešné podniky) postupne prechádzajú na, pre nich efektívnejšie, riešenia elektronickej komunikácie. Zároveň elektronický obchod viedol k významnému rastu služieb dodávania balíkov. Digitalizácia a technologický vývoj transformovali potreby spotrebiteľov a podnikov, výsledkom čoho bolo vytvorenie nových výrobkov, služieb a obchodných modelov. Odvetvie poštových služieb nie je výnimkou.

Od finančnej krízy v roku 2008 zaznamenávajú listové zásielky v rámci EÚ ročný pokles o 4,9 % a táto tendencia sa urýchlila v dôsledku poklesu hospodárstva počas pandémie COVID-19, kedy sa objem listových zásielok v rokoch 2019 až 2020 medziročne znížil v jednotlivých členských štátoch EÚ o 12 – 26 %. Naopak, služby doručovania balíkov zaznamenávajú v EÚ od roku 2008 ročný nárast približne o 9 %, pričom táto tendencia sa urýchlila v dôsledku pandémie COVID-19, o čom svedčí aj priemerný celosvetový nárast balíkov o 43 % za druhý štvrtrok 2020. Tieto dva úplne protichodné trendy vývoja v oblasti listových zásielok a balíkov budú pravdepodobne pokračovať minimálne ešte v strednodobom časovom horizonte. Rovnaký vývoj samozrejme možno pozorovať aj v SR, kde dopyt po listových zásielkach v období medzi rokmi 2015 - 2019 predstavoval pokles o 13 %. Pokiaľ ide o vývoj poštového trhu počas pandémie COVID-19, z celosvetového hľadiska¹⁾ bol v roku 2020 zaznamenaný pokles vnútroštátnych listových zásielok o 13,6 % a nárast dopytu po vnútroštátnych balíkoch o 17,7 %.

Je potrebné však uviesť, že tento vývoj nebol vo všetkých regiónoch sveta homogénny, keďže mnohé poštové podniky neboli schopné držať krok s požiadavkami, ktoré na nich kládli online predajcovia. Jednou z hlavných bariér poštových podnikov, ktoré im neumožňujú profitovať z nárastu elektronickeho obchodu a teda objemu balíkov je najmä nedostatočne prispôbena infraštruktúra (triediace centrá, doručovacia sieť, vozidlový park, doručovatelia), ktorá je šitá na mieru najmä pre listové zásielky. Nedostatočne pružné reagovanie na zmeny na poštovom trhu majú pre dotknuté poštové podniky za dôsledok stratu podielov na trhu.

V odpovedi na meniace sa podmienky na trhu sa poštové podniky usilujú udržať si svoje postavenie na trhu, a to predovšetkým prostredníctvom zavádzania technologických inovácií, rozširovania portfólia produktov a služieb, transformáciou poštových sietí, zvyšovaním produktivity práce a optimalizáciou svojich nákladových modelov.

Poštové podniky čoraz viac investujú do nových technológií na prvej aj poslednej míle poštového prepravného reťazca, pričom využívajú najmä čiarové kódy, moderné senzory na čítanie a spracovanie v triediacich centrách, technológiu RFID, robotizáciu v spracovateľských centrách, alebo autonómne vozidlá či drony pri doručovaní poštových zásielok. Okrem toho využívajú príležitosti na trhu a diverzifikujú svoje produktové portfóliá, a to najmä v oblasti expresných služieb, logistiky, tlačiarenských a baliacich služieb, finančných služieb, poskytovania maloobchodných služieb či elektronických služieb pre štát. Viaceré z uvedených služieb ponúkajú

¹⁾Tento vývoj sa týka len určených poštových podnikov, ktorí plnia povinnosti v zmysle Aktov UPU.

aj USP ako súčasť služieb všeobecného hospodárskeho záujmu na základe zmluvy so štátom. Zásadný vplyv na zvyšovanie efektívnosti má aj transformácia doručovacej siete, ktorú prispôsobujú objemom a druhom zásielok, ktoré vstupujú do poštovej siete. Ide najmä o centralizáciu a automatizáciu triediacich centier, centralizáciu distribučných centier, zavedenie doručovania v alternatívnych dňoch, integráciu doručovania balíkov a listov, zavádzanie efektívnejších spôsobov doručovania (napríklad balíkomaty, výdajne, akvizície s inými subjektami, atď.), nahradzovanie tzv. kamenných pôšt alternatívnymi spôsobmi, napríklad mobilnými poštami.

Integrálnou súčasťou obchodných stratégií viacerých poštových podnikov je tiež otázka udržateľnosti životného prostredia. Poštové odvetvie predstavuje vysoký potenciál pre dosahovanie cieľov Európskej Zelenj Dohody (European Green Deal) aj stratégie Európa pripravená na digitálny vek (A Europe fit for the Digital Age), a to nielen v oblasti dopravy, ale aj v oblasti energetickej efektívnosti a obehovej ekonomiky. Emisie CO₂ z vnútroštátnej prevádzky v EÚ vzrástli od roku 2017 v priemere o 12 % ročne na súčasných približne 5,5 mil. ton. 85 % emisií generuje preprava a nehnuteľnosti, z toho najvyšší podiel na emisiách predstavuje letecká preprava. Poštové podniky preto kladú čoraz väčší dôraz na trvalú udržateľnosť a zavádzajú viaceré opatrenia ako napríklad využívanie alternatívnych zdrojov energie na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, kladú si dobrovoľné interné ciele v rámci vlastných prevádzkových činností (aj v oblasti znižovania emisií CO₂), obstarávajú dopravné prostriedky, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu, zavádzajú inteligentné plánovanie trás, rozširujú sieť balíkomatov, spolupracujú s elektronickými obchodníkmi na efektívnom balení tovarov za účelom eliminácie nadbytočného vzduchu v balíkoch, čo má za následok zvýšenie prepravnej kapacity vozidiel a podobne. Uvedené opatrenia predpokladajú vzájomnú spoluprácu všetkých zainteresovaných subjektov, t. j. nielen poštových podnikov, ale aj elektronických obchodov a subdodávateľov. Z hľadiska štátu je kľúčové v tejto oblasti najmä vytvorenie harmonizovaného rámca pre meranie a evidenciu emisií skleníkových plynov za účelom porovnania a prijímania príslušných opatrení v záujme neustáleho zlepšovania situácie. Z pohľadu regulačného vystupuje do popredia otázka, aké regulačné opatrenia by bolo efektívne prijať v poštovom odvetví na dosahovanie trvalej udržateľnosti životného prostredia.

Pokiaľ ide o cenovú politiku, ceny vnútroštátnych listových zásielok v rámci US sa od roku 2008 v nominálnom vyjadrení neustále zvyšujú. Cena najbežnejšie využívaného listového produktu, ktorým je vnútroštátny list s hmotnosťou do 20 gramov, sa v nominálnom vyjadrení zvýšila o 7 % ročne. Pokiaľ ide o dodania balíkov v rámci US, ich cena sa v rovnakom období mierne zvýšila aj napriek zvýšeniu objemov. V rokoch 2014 až 2019 sa vnútroštátne ceny za štandardný balík s hmotnosťou do 2 kg zvýšili v priemere o 1 % ročne, nominálna cena v prípade najlacnejšieho cezhraničného miesta určenia sa zvýšila o 2,6 % a v prípade najdrahšieho cezhraničného miesta určenia o 0,3 %.²

Je nesporné, že odvetvie poštových služieb je z hľadiska celospoločenského kľúčové, keďže obvykle patrí medzi najväčších zamestnávateľov na vnútroštátnom trhu. V roku 2018 poskytlo občanom v EÚ približne 1,7 milióna pracovných miest, pričom úroveň zamestnanosti medzi európskymi USP kolíše. Za ostatné obdobie úroveň zamestnanosti zaznamenáva v priemere medziročný pokles o 1,3 %, úpravou požiadaviek na US však nebol zaznamenaný podstatnejší vplyv na jej úroveň. V súkromnom sektore nastal nárast flexibilnejšieho

² Zdroj: <https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2021-11/Report%20on%20the%20application%20of%20the%20Postal%20Services%20Directive.pdf>

zamestnávania (napríklad na dohodu, skrátený pracovný úväzok, živnosť, prostredníctvom pracovných agentúr) vrátane outsourcingu, ktorý má narastajúci trend aj u USP. Výskum trendov v oblasti zamestnanosti načrtáva päť možných scenárov poštového sektora v roku 2030:

- (1) štandardizovaná spoločnosť – rýchlo sa meniaci spoločnosť, ktorá vo výraznej miere využíva digitálne technológie, čiastočné pracovné úväzky svojich zamestnancov, uplatňuje komplexnejšie pracovné náplne s vyšším mzdovým ohodnotením, automatizáciu úloh a menšiu flexibilitu procesov, a zároveň ktorá vedie aktívny sociálny dialóg najmä pri vyjednávaní nových štandardov primeraných meniacemu sa prostrediu;
- (2) spoločnosť „ozveny“ – vysoko digitalizovaná a individualizovaná spoločnosť a hospodárstvo, „tón“ udávajú noví hráči; táto éra by znamenala koniec tradičného sociálneho dialógu, zamestnávanie by charakterizovala automatizácia, agilná práca, zložitejšie a čoraz náročnejšie pracovné miesta, a mikro a celoživotné vzdelávanie;
- (3) prispôsobivá spoločnosť – spoločnosť, ktorá si zachováva jestvujúci formát sociálneho dialógu s postupnými úpravami v pomaly reagujúcej spoločnosti a celkovou snahou postupne integrovať aj nové subjekty na trhu, pričom jej internú zamestnanosť charakterizujú veľké rozdiely v pracovnej sile najmä pokiaľ ide o odmeňovanie, integráciu nových technológií, pracovných profilov i o organizáciu práce;
- (4) spoločnosť „bludného kruhu“ – spoločnosť charakterizovaná pomalým sa zhoršovaním sociálneho dialógu, poznačená napätím a úpadkom vzájomnej solidarity, nedostatkom investícií do automatizovaných technológií a so zamestnanosťou poznačenou strachom zo straty zamestnania, zhoršovaním sa pracovných podmienok a nízkeho mzdového ohodnotenia;
- (5) inovatívna spoločnosť – hnacou silou scenára tejto spoločnosti je širšia spoločenská diskusia, sociálny dialóg oživený s využitím nových prístupov a zamestnanosť, ktorú charakterizujú diverzifikované formy zamestnávania so vzájomne porovnateľným prístupom k sociálnemu zabezpečeniu a so zameraním sa na spolupracujúce technológie.

Pandémia ochorenia COVID-19 zasiahla aj trh s poštovými službami, najmä urýchlila pokles objemov listových zásielok a zároveň podnietila rast objemov balíkov, a to tak z pohľadu individuálnych zákazníkov, ako aj obchodných subjektov. Poštové podniky zaznamenávali nárast požiadaviek na doručenie zásielok na adresu, do miest vyzdvihnutia alebo odovzdania (tzv. PUDO miest) a do balíkomatov. Pandémia tiež urýchlila trend rozvoja online platforiem a elektronického obchodu, pričom mnohí z týchto subjektov sa postupne transformujú na tradičné poštové podniky, a to či už prostredníctvom vertikálnej alebo horizontálnej integrácie, resp. prostredníctvom vybudovania vlastnej infraštruktúry (doručovacej siete). Vstup online platforiem do oblasti doručovateľských služieb priniesol nesporne benefity pre kupujúcich z hľadiska pozitívneho vplyvu na kvalitu služby a tiež na ceny. Postavenie online platforiem v jednotlivých členských štátoch je rôzny, pričom v niektorých sú tieto platformy považované za poštové podniky a podliehajú poštovej regulácii. Prítomnosť týchto subjektov na poštovom trhu má nepochybne vplyv aj na hospodársku súťaž, ktorú je potrebné citlivo vnímať najmä z pohľadu rovnosti podmienok na trhu a vplyvu na udržateľnosť US. Vzhľadom na uvedené možno zväziť potrebu regulácie online platforiem, a to predovšetkým v záujme ochrany spotrebiteľa a vytvorenia rovnakých podmienok pre všetky subjekty poskytujúce rovnaké činnosti³.

³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/48199>

V SR je v súčasnosti UREKPS oprávnený regulovať poštové podniky, t. j. podnikateľské subjekty, ktoré sa v súlade so všeobecným povolením zaregistrovali a ktoré poskytujú poštové služby v zmysle platnej legislatívnej úpravy.

Fenomén rozvoja elektronického obchodu má aj cezhraničný rozmer. Súčasťou obchodných stratégií niektorých USP je snaha expandovať na zahraničné trhy. Jednou z novodobých foriem tejto expanzie je budovanie globálnych sietí, tzv. ETOE, s cieľom profitovať z rastu poštových zásielok (balíkov) generovaných elektronickým obchodom. ETOE je distribučné centrum, ktoré na území cudzej krajiny prevádzkuje USP za účelom dodávania/vyberania poštových zásielok. Všeobecné pravidlá pre zriaďovanie ETOE a registráciu príslušných medzinárodných kódov spracovateľských centier, tzv. IMPC kódov, sú určené rezolúciami UPU č. C 44/2004 a C 63/2008. Každá členská krajina UPU si môže stanoviť vlastné požiadavky, prostredníctvom ktorých sa môže rozhodnúť, za akých podmienok povolí zriadiť ETOE na svojom území. V intenciách politik iných členských krajín UPU si SR stanovila obdobné požiadavky na udelenie súhlasu so zriadením ETOE na jej území.

Zároveň, v odozve na spoločenský, ekonomický a hospodársky vývoj v súčasnosti čoraz intenzívnejšie rezonuje spoločnosťou tiež tendencia posunu od vlastníctva k zdieľaniu tovaru, majetku alebo služieb. Tento ideologický posun do istej miery ešte podnietila recesia z roku 2009, ktorou sa postupne do popredia dostáva sociálnejšia, šetrnejšia i udržateľnejšia spotreba. Model, ktorý sprvu formovala snaha jednotlivcov či subjektov generovať doplnkový príjem cez zdieľanie alebo prenájom svojho majetku (napríklad áut či nehnuteľností), sa preukazuje naďalej ako životaschopný s potenciálom a novými príležitosťami aj pre subjekty pôsobiace na trhu s poštovými službami.

MD SR bude:

- a) pri schvaľovaní strategických dokumentov v oblasti poštových služieb podporovať zavádzanie nových technológií, digitalizáciu, optimalizáciu produktového portfólia a transformáciu verejnej poštovej siete v súlade s potrebami užívateľov poštových služieb a požiadavkami trhu v záujme trvalo udržateľnej US, so zohľadnením finančného zabezpečenia US,
- b) dbať na bezpečnosť pri poskytovaní poštových služieb, najmä sledovať plnenie úloh vyplývajúcich zo Stratégie poštovej bezpečnosti na obdobie 2021 – 2024 a iniciovať jej aktualizáciu,
- c) klásť dôraz na spoločenskú zodpovednosť - environmentálnu, ekonomickú a sociálnu,
- d) pri poskytovaní poštových služieb, najmä sledovať plnenie úloh vyplývajúcich zo Stratégie spoločenskej zodpovednosti Slovenskej pošty, a. s., do roku 2024 a iniciovať jej aktualizáciu.

2. Legislatívny rámec

Legislatívny a regulačný rámec poštových služieb EÚ určuje poštová smernica, ktorej hlavným cieľom bolo zabezpečiť harmonizáciu vnútroštátnych povinností US a zároveň postupne zaviesť hospodársku súťaž v odvetví poštových služieb. Ďalej bolo v roku 2018 prijaté nariadenie o službách cezhraničného dodávania balíkov za účelom zabezpečenia väčšej transparentnosti a regulačného dohľadu v súvislosti so službami dodávania balíkov.

Poštová smernica je implementovaná v SR prostredníctvom zákona o poštových službách a prostredníctvom sekundárnej legislatívy, ktorú predstavujú rozhodnutia UREKPS, a to všeobecné povolenie na poskytovanie poštových služieb a poštová licencia na poskytovanie US.

V roku 2021 Komisia vypracovala, v súlade s čl. 23 smernice o poštových službách, správu o uplatňovaní poštovej smernice, za účelom zistenia, či sa smernicou o poštových službách dosiahli jej ciele, či stále slúži svojmu účelu a zodpovedá súčasným aj budúcim potrebám užívateľov a prevádzkovateľov poštových služieb. Hlavným zistením tejto správy bolo, že zachovanie určitej formy US pre všetkých občanov EÚ je odôvodnené, ale s primeranou mierou flexibility členských štátov pri navrhovaní politik v oblasti poštových služieb na vnútroštátnej úrovni. Súčasne sa zistili v rámci hodnotenia problému, ktoré nie sú dostatočne zohľadnené v súčasnej smernici o poštových službách alebo v prípade ktorých smernica nepriniesla očakávané výsledky:

- a) prínosy US pre spoločnosť klesajú, zatiaľ čo poskytovanie US je čoraz nákladnejšie,
- b) vnútorný trh a podnetná efektívna hospodárska súťaž v segmente listových zásielok sa nedosiahli v plánovanom rozsahu,
- c) normy sa uplatňujú nedostatočne; čím sa znižuje právna istota a môže to viesť k problémom s interoperabilitou.

Na podnet členských štátov (vrátane SR) prijala Rada EÚ rozhodnutie 2022/1327 z 26. júla 2022, ktorým sa od Komisie žiada, aby predložila štúdiu o situácii vnútorného trhu poštových služieb EÚ, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie poštovej smernice, a prípadne vzhľadom na výsledky štúdie predložila návrh. V reakcii na uvedené rozhodnutie Komisia vo svojom liste zo dňa 21. októbra 2022 uznala, že výsledky tejto štúdie môžu indikovať potrebu predloženia návrhu revízie poštovej smernice a prijatia ďalších opatrení. Súčasne však uviedla, že by bolo v súčasnosti predčasné robiť akékoľvek závery o tom, či revízia poštovej smernice bude najvhodnejším riešením; ak však výstupy štúdia preukážu, že tento postup je vhodný, Komisia predloží jej revíziu neskôr (predpokladaný časový harmonogram však Komisia neuviedla).

Z legislatívneho rámca vyplýva okrem iného MD SR aj kompetencia v oblasti schvaľovania emisných plánov poštových známok a poštových celín a ich námetového a výtvarného riešenia. V záujme zachovania kvality slovenských poštových známok je potrebné naďalej pokračovať v osvedčených činnostiach, a to najmä vo vydávaní reprezentatívnych poštových známok založených na oceľorytine. Súčasne je v rámci propagácie poštových známok medzi širšou verejnosťou potrebné orientovať zámery vydavateľskej činnosti tak, aby sa napriek dynamickým zmenám a substitučným efektom v prostredí poštových služieb pri vydávaní poštových známok vytváral náležitý priestor aj pre inovácie a inovatívny prístup.

MD SR dlhodobo rozvíja tiež spoluprácu s filatelistickými združeniami v záujme stabilizácie a udržateľnosti ich činnosti v budúcich rokoch, a to predovšetkým v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z rozhodnutí kongresov UPU. Na základe zmlúv o spolupráci MD SR podporuje v rovnakej miere filatelistické aktivity pre seniorov a pre mládež, a to najmä filatelistické výstavy, semináre a publikačnú činnosť.

MD SR bude podporovať revíziu poštovej smernice, s dôrazom na zabezpečenie trvalo udržateľnej US pri zachovaní dostatočnej flexibility členských štátov najmä pri definovaní US a jej rozsahu.

MD SR bude pri schvaľovaní emisných plánov poštových známok a poštových celín, ich námetového a výtvarného riešenia, kladť dôraz na striedmu emisnú činnosť v súlade s celosvetovo platnými odporúčaniami v etickej oblasti a na kvalitu poštových známok v záujme zachovania ich kultúrnej celospoločenskej hodnoty.

MD SR bude, v rámci svojich finančných možností, aj naďalej podporovať filatelistické združenia, pričom dôraz bude kladený najmä na podporu rozvoja mládežníckej filatelie.

3. Regulačný rámec

K vytvoreniu regulačného rámca na poskytovanie poštových služieb, ktorý je daný poštovou smernicou a nariadením o službách cezhraničného dodávania balíkov, viedli predovšetkým obavy, že v prípade absencie regulácie trhu s poštovými službami by niektoré základné služby neboli občanom poskytované, a to z dôvodu príliš vysokých nákladov na ich poskytovanie. Ďalšou obavou bolo riziko, že dominantný poštový podnik by mohol zneužívať svoje postavenie na trhu prostredníctvom príliš vysokých cien a nízkej kvality za poskytované služby a svojou činnosťou obmedzovať hospodársku súťaž.

Regulačný rámec poštových služieb EÚ určuje rámcové pravidlá pre výkon štátnej regulácie a štátneho dohľadu nad poskytovaním poštových služieb a osobitne US. Okrem zaručenia poskytovania cenovo prijateľnej a vysokokvalitnej US pre všetkých užívateľov bolo cieľom poštovej smernice vytvoriť dobre fungujúci a konkurencieschopný vnútorný trh poštových služieb a stanoviť harmonizované zásady regulácie poštových služieb. S vývojom poštového trhu však vstupujú na poštový trh aj nové subjekty a v tejto súvislosti čoraz častejšie vystupuje do popredia otázka aktuálnosti vymedzenia niektorých pojmov, resp. samotného poštového trhu, z hľadiska potreby zamedzenia negatívneho vplyvu na poskytovateľov a užívateľov poštových služieb. V odpovedi na otvorenú verejnú konzultáciu Komisie väčšina národných regulačných orgánov uprednostňovala preskúmanie súčasného vymedzenia pojmov, pričom ERGP vo svojej správe odporučil Komisii:

- a) vytvorenie úplne nového regulačného rámca pre poskytovanie poštových služieb (tzv. „greenfield approach“),
- b) zmeniť zameranie regulačného rámca z poskytovania US na funkčnosť poštového trhu, hospodársku súťaž a ochranu spotrebiteľov,
- c) jasne definovať hranice poštového trhu,
- d) uplatňovať rovnaký regulačný rámec pre porovnateľné služby,
- e) posilniť kompetencie regulačných orgánov a ich harmonizáciu, najmä pokiaľ ide o kompetenciu uložiť ex-ante povinnosti v prípade zlyhávania trhu, vrátane povinnosti umožniť prístup do siete,
- f) zabezpečiť všetkým občanom EÚ minimálny súbor poštových služieb v súlade s ich potrebami, ktoré by inak neboli z komerčného hľadiska zabezpečované (napríklad ponechanie hromadných listov a balíkov v rozsahu US je neodôvodnené) pri súčasnom zachovaní dostatočnej flexibility prispôbiť tento súbor národným podmienkam a špecifikám,
- g) prehodnotiť nový regulačný rámec vo väzbe na ďalšiu legislatívu, a to najmä v oblasti ochrany spotrebiteľa, colných záležitostí, DPH, ochrany osobných údajov, bezpečnosti tovarov a prepravy tovarov,
- h) zvážiť posilnenie právomocí regulačných orgánov a ďalšie.

Na druhej strane je potrebné uviesť, že poskytovatelia poštových služieb v rámci verejnej konzultácie uprednostňovali zachovanie súčasného vymedzenia pojmov. USP združení v rámci užšej únie PostEurop predovšetkým zdôraznili potrebu dostatočnej flexibility, aby mohli pri zohľadnení národných špecifik pružne reagovať na rýchlo sa meniace podmienky na trhu a zabezpečovať US, ktorá bude ekonomicky udržateľná a v súlade s požiadavkami užívateľov. Keďže podľa ich názoru nedochádza k zlyhaniu trhu v oblasti doručovania, nie je samotný rozvoj elektronického obchodu dôvodom na posilnenie regulácie poštového trhu.

Súčasne uvádzajú, že:

- podporujú regulačný rámec, ktorý bude poskytovať dostatočný priestor pre subsidiaritu,
- US je podstatou legislatívneho a regulačného rámca poštových služieb a tento koncept by mal zostať zachovaný aj v budúcnosti,
- všeobecné pravidlá pre hospodársku súťaž sú dostatočné a nie je potrebné prijímať žiadne ďalšie opatrenia na jej podporu, osobitne pokiaľ ide o balíkový trh, kde je vysoká miera konkurencie,
- US má zásadný význam z hľadiska hospodárskej a sociálnej inklúzie,
- úloha regulačného orgánu, jeho kompetencie a intervencie by mali zodpovedať aktuálnym požiadavkám zákazníkov na poštovom trhu,
- je potrebné, aby poštové podniky pri výkone svojej činnosti prijali príslušné záväzky v oblasti environmentálnej a spoločenskej zodpovednosti.

Pokiaľ ide o hospodársku súťaž, očakávania na listovom trhu sa nenaplnili, avšak predovšetkým z dôvodov celosvetového poklesu objemov listových zásielok. Na druhej strane trh s elektronickým obchodom sa neustále rozrastá, čo vedie k rastu ponuky doručovacích služieb, t. j. možno konštatovať, že hospodárska súťaž na tomto trhu je plne rozvinutá.

Vzhľadom na vývoj na trhu, ktorý prináša mnohé výzvy a príležitosti pre poštové podniky, bude MD SR iniciovať vytvorenie pracovnej skupiny za účelom prehodnotenia súčasného regulačného rámca, a to najmä pokiaľ ide o preskúmanie rozsahu právomocí UREKPS v oblasti:

- potreby regulácie nových subjektov na trhu, resp. dohľadu nad službami, ktoré poskytujú (napríklad online platformy),
- posudzovania deklarovaného rozsahu a reálneho spôsobu poskytovania „nezameniteľných služieb“ jednotlivých poštových podnikov, vo väzbe na príspevky do kompenzačného fondu,
- stanovenia požiadaviek na udržateľnosť životného prostredia v rámci sekundárnej legislatívy,
- vykonávania prieskumu potrieb používateľov poštových služieb,
- prehodnotenia nákladového modelu USP vo väzbe na financovanie čistých nákladov na poskytovanie US.

4. Univerzálna služba

Ako vyplynulo zo správy o uplatňovaní poštovej smernice, zachovanie určitej formy US pre všetkých občanov EÚ je aj naďalej opodstatnené. Najmä počas pandémie COVID-19 sa potvrdil význam zachovania US, ktorá aj naďalej zostáva podstatou a zmyslom regulácie trhu s poštovými službami. Pri definovaní rozsahu poskytovaných služieb v rámci US si jednotlivé členské štáty uplatnili princíp subsidiarity, v súlade s aktuálnym vývojom v ich krajine, a preto sa tento rozsah v jednotlivých štátoch líši. Osobitné postavenie, a to tak práva ako aj povinnosti, na poštovom trhu majú USP, ktorí sú povinní zabezpečiť poskytovanie poštových služieb v stanovenom rozsahu na celom území členského štátu a pre všetkých občanov každý pracovný deň. USP v SR je v súlade so zákonom o poštových službách povinný poskytovať vyberanie a distribúciu poštových zásielok do 2 kg, balíkov do 10 kg, distribúciu balíkov z cudziny do 20 kg, vyberanie a distribúciu doporučených a poistených zásielok, úradných zásielok a slepeckých zásielok a služby spojené so zapísanými poštovými zásielkami, pričom kvalitatívne požiadavky sú bližšie špecifikované v sekundárnej legislatíve – poštovej licencií.

Keďže obchodný model v oblasti poštových služieb vychádza z úspor z rozsahu, jednotkové náklady na dodávanie sa zvyšujú v dôsledku poklesu objemov listových zásielok. Mnohí poskytovatelia poštových služieb v celej EÚ inovovali svoje obchodné modely s cieľom kompenzovať neustále narastajúce náklady. USP, ktorí majú etablované siete a štruktúru vysokých fixných nákladov, hľadajú spôsoby ako zvýšiť svoju efektivitu, zlepšiť riešenia orientované na zákazníka, diverzifikovať svoje služby a nájsť nové trhy, aby mohli rásť a expandovať. Rozmach elektronického obchodu prináša pre USP jedinečnú príležitosť a mnohí z nich už v súčasnosti sú silnou konkurenciou pre ostatných poskytovateľov služieb dodávania balíkov. Avšak, až na veľmi málo výnimiek, trhový podiel USP v segmente balíkov zostáva naďalej relatívne malý v porovnaní so segmentom listových zásielok, v rámci ktorého vždy mali (a stále majú) veľmi významný podiel či dokonca zostali jediným relevantným účastníkom trhu.

Vzhľadom na pomerne rýchlo sa meniacu situáciu na trhu aj samotná správa o uplatňovaní poštovej smernice pripúšťa, že určité časti smernice nedokážu v plnej miere reflektovať na tieto zmeny. V dôsledku toho niektoré náklady súvisiace s poskytovaním US rastú, zatiaľ čo širší prínos pre spoločnosť ako taký klesá. Táto skutočnosť tak zakladá možné úvahy na relevantné úpravy obzvlášť v rozsahu US a frekvencie doručovania.

V tejto súvislosti vypracovala poradenská spoločnosť PWC pre MD SR štúdiu „Analýza možných zmien v rozsahu US v SR a ich vplyvov na jej udržateľnosť“. Vypracovanie tejto úlohy vyplynulo predovšetkým z Programového vyhlásenia vlády SR kde sa vláda SR zaviazala najmä, že:

- bude v oblasti poskytovania univerzálnej služby, vzhľadom na jej sociálny rozmer, vychádzať z objektívnych potrieb obyvateľstva a ostatných subjektov využívajúcich univerzálnu poštovú službu,
- zabezpečí primeraný rozsah služieb určenej kvality za prijateľné ceny pre všetkých používateľov pri zohľadnení trvalej udržateľnosti,
- pri trvalej udržateľnosti bude klásť dôraz najmä na environmentálnu zodpovednosť, hlavne znižovanie emisií CO₂, na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a spoločenskú zodpovednosť voči zainteresovaným stranám,

- v rámci spoločenskej zodpovednosti voči obyvateľom pri zabezpečení univerzálnej služby bude klásť dôraz aj na znevýhodnené skupiny obyvateľstva, a to najmä na starších, imobilných a chorých obyvateľov,
- prehodnotí potrebu a možnosti doručovania pošty každý pracovný deň.

Zo záverov štúdie vyplynuli alternatívne návrhy na úpravu US, vrátane náčrtu ich možných dopadov. Odporúčania sa v širšom kontexte týkajú viacerých oblastí. Ide najmä o vyňatie konkrétnych produktov z portfólia US, zmenu požiadaviek na hustotu prístupových a kontaktných miest verejnej poštovej siete, sociálne produkty a služby vo verejnom záujme.

a) Vyňatie RAZ z rozsahu US

V rámci zákona o poštových službách je RAZ definovaná ako oznámenie, ktoré pozostáva výlučne z reklamných, marketingových alebo propagačných materiálov a obsahuje rovnakú správu okrem mena adresáta, adresy a identifikačného čísla, ktoré nemenia obsah správy. Lehota prepravy RAZ je pre USP v súčasnosti stanovená na D+4, t. j. štyri pracovné dni po dni podania. V tejto súvislosti bola vykonaná analýza dopadov na obyvateľstvo, ŠR a USP. Vyňatie RAZ z rozsahu US by pravdepodobne malo dopad na ŠR z pohľadu DPH. Tento dopad je však závislý od viacerých faktorov, ako napríklad pokles objemov „nového“ produktu RAZ mimo rozsah US a potenciálna migrácia na iné produkty US, ako napríklad List 2. triedy. Dodatočná DPH by v tomto prípade bola príjmom ŠR. Zrušenie resp. vyňatie služby RAZ nie je v rozpore s EÚ legislatívou a nemá zásadný vplyv na FO, PO, ŠR a USP. Porovnanie s členskými štátmi EÚ potvrdilo trend vypustenia RAZ z rozsahu US (v súčasnosti deklaruje zahrnutie RAZ do US len 7 členských štátov, vrátane SR).

b) Vyňatie hromadných balíkov a hromadných listov z rozsahu US

Hlavnými užívateľmi hromadných listových a balíkových zásielok sú obchodné spoločnosti, prípadne orgány verejnej správy. Vplyv vylúčenia hromadných služieb z rozsahu US by sa nemal chápať z hľadiska pridanej hodnoty, ktorú je USP schopný ponúknuť. Je pravdepodobné, že nová komerčná služba hromadných listov a balíkov by poskytla PO lepšie podmienky a lepšie by vyhovovala ich individuálnym potrebám. Kľúčovým prínosom pre PO je najširšia sieť USP a pokrytie, ktoré by mohli byť atraktívnou alternatívou pre užívateľov služieb. To by pozitívne ovplyvnilo hospodársku súťaž na trhu a prinútilo poskytovateľov služieb vrátane USP optimalizovať svoje procesy a zavádzať inovatívne riešenia.

V prípade, že by sa služby hromadných listov a balíkov vylúčili z rozsahu US, USP by získali väčšiu flexibilitu pri stanovovaní cien a kvalitatívnych podmienok. V súčasnosti konkurenti na trhu ponúkajú klientom nižšie ceny. Preto je možné predpokladať, že vďaka väčšej flexibilitě by USP mohol svojim zákazníkom poskytovať lepšie individuálne riešenia a priestor na optimalizáciu siete.

Aj vývoj v členských štátoch EÚ potvrdzuje trend postupného vylúčenia hromadných zásielok z rozsahu US. V súčasnosti deklaruje zahrnutie hromadných listov do US celkovo len 18 členských štátov, vrátane SR, avšak v prípade balíkov je to len 11 členských štátov, vrátane SR.

c) Zmena požiadaviek na hustotu prístupových a kontaktných miest verejnej poštovej siete

Zmeny vo verejnej poštovej sieti sa týkajú posúdenia kombinácie čiastočného zatvorenia pôšt pri súčasnej implementácii nových riešení (napríklad mobilný podaj, mobilná pošta, franchising) v rozsahu uloženom internou legislatívou pre US voči dostupnosti prístupových a kontaktných miest. Tento trend je uplatňovaný v širšej miere vo viacerých členských štátoch EÚ a v menšej miere aj na Slovensku. Je jednoznačné, že ide o flexibilnú možnosť poskytovania služieb US. Ide však o veľmi špecifické riešenia aplikovateľné v malých geografických oblastiach so špecifickými podmienkami. Aj napriek tomu, že z legislatívneho hľadiska je explicitné zadefinovanie podmienok poskytovania US prostredníctvom nových riešení vo verejnej poštovej sieti problematické, sekundárna legislatíva poskytuje dostatočnú flexibilitu pružne reagovať na meniace sa požiadavky na trhu. Zo skúseností iných členských štátov EÚ je možné predpokladať, že poskytovanie US je možné zabezpečiť v porovnateľnej kvalite, prípadne ešte vyššej, aj prostredníctvom využitia alternatívnych riešení vo verejnej poštovej sieti. Prevádzkovanie prístupových a kontaktných miest nad rámec zabezpečenia dostupnosti US by malo byť primárne vlastnou stratégiou USP vyplývajúcou z reálneho dopytu, ekonomickej efektívnosti poštovej siete a podmienok poštového trhu SR.

Podľa čl. 3 poštovej smernice musí byť poskytovanie US zaručené najmenej počas piatich pracovných dní v týždni s výnimkou okolností a geografických podmienok, ktoré sa považujú za výnimočné. Takéto výnimky môže po posúdení udeliť USP aj ÚREKPS. Zachovanie súčasného stavu frekvencie doručovania sa javí, vzhľadom na pokles objemov podaja listových zásielok a neustály rast nákladov (najmä mzdových), ako neudržateľný. Čisté náklady na poskytovanie US majú dlhodobý rastúci charakter a kladú zvýšené nároky na SR. Vzhľadom na stále značný dopyt v SR po poštových službách najmä vo vidieckych oblastiach je potrebné pri redukcii regulačných požiadaviek na frekvenciu doručovania brať do úvahy možné dopady na kvalitu poskytovania US, spokojnosť obyvateľov, ako aj na zamestnanosť.

d) Služby vo verejnom záujme

Na druhej strane je však potrebné poukázať na skutočnosť, že súčasné pokrytie územia verejnou poštovou sieťou predstavuje jedinečnú konkurenčnú výhodu a príležitosť pre jej využitie na poskytovanie širokého spektra komerčných služieb, a to či už poštových alebo nepoštových, tak pre štát ako aj pre iné komerčné subjekty. Alternatívne využitie verejnej poštovej siete sa môže týkať napríklad poskytovania rôznych podporných služieb pre oblasť striebornej ekonomiky, podpory v oblasti zdravotníctva, zberu informácií ohľadom životných situácií v regiónoch, či iných služieb pre terciárny sektor. Vzhľadom na rastúci trend starnutia populácie a prehlbovanie spoločenských rozdielov bude dôležitosť tohto druhu služieb v určitých oblastiach ešte výraznejšie rásť. Na základe štúdie UPU až 79 % poštových podnikov zo 113 respondentov už v súčasnosti ponúka istý druh takýchto služieb a 59 % z respondentov plánuje implementáciu nových služieb obdobného charakteru v blízkej budúcnosti.

Najlepšie svetové príklady ponúkajú návod, akým spôsobom diverzifikovať produktové portfólio a inovovať poštovú sieť tak, aby jej využitím poštové podniky a jednotlivé vlády bojovali proti chudobe a spoločenskej nerovnosti, a zároveň využili kapacity svojej siete (ktoré môžu byť uvoľnené napríklad z dôvodu poklesu objemov zásielok). Tieto návody

a odporúčania zároveň ale nie je možné fixne aplikovať, keďže jednotlivé krajiny a lokálne komunity majú rôzne a mnohokrát jedinečné potreby.

Je potrebné rozpoznať celkový benefit uvedených služieb. Tieto služby môžu generovať dodatočné výnosy pre poštových operátorov a zároveň zvýšiť pridanú hodnotu a výnosy súčasných produktov. Poštové podniky sú vo výhodnom postavení, aby dokázali pomôcť obyvateľom s využívaním internetu a digitálnych služieb. Z následného efektu a zvýšenia dopytu môžu pošty benefitovať. Analýza súčasných kapacít a využitiel poštovej siete, poštových produktov, služieb a partnerstiev môže prispieť k detailnej definícii uvedených služieb v jednotlivých regiónoch. Pri tvorbe portfólia takýchto služieb je potrebné aktívne komunikovať s relevantnými partnermi ako sú napríklad verejné inštitúcie, lokálne úrady, mimovládne organizácie a súkromný sektor. Služby sú plne závislé od ochoty, motivácie a tréningu zamestnancov, preto je potrebné jasne komunikovať ich prínosy. Zamestnanci by zároveň mali byť súčasťou ich tvorby. Z hľadiska značky a dôvery medzi obyvateľmi je poskytovanie takýchto služieb veľmi ľahko uchopiteľným marketingovým a komunikačným nástrojom pre poštové podniky.

Investície do rozvoja poskytovateľov služieb pre striebornú ekonomiku a terciárny sektor by mali byť súčasťou dlhodobých strategických plánov verejných inštitúcií, ako aj mimovládnych organizácií. Poskytovanie kvalitných služieb vo verejnom záujme má výrazný vplyv na budovanie dôvery vo verejné inštitúcie a služby obyvateľom. Verejné inštitúcie by mali využívať vybudovanú poštovú sieť pri implementácii národných alebo lokálnych iniciatív, od zberu národných štatistík, volieb až po environmentálne témy obehovej ekonomiky a odpadového hospodárstva. Práve poštové podniky by mali hrať výraznú partnerskú rolu s verejnými inštitúciami pri ich realizácii a spracovaní.

Hlavným benefitom poskytovaným obyvateľom je zvýšenie kvality života a spokojnosti. Z pohľadu najväčších výziev pre trvalú udržateľnosť do roku 2050 sú kľúčové boj proti chudobe a nerovnosti, starnutie populácie, prístupnosť služieb obyvateľom a obnova po následkoch pandémie COVID-19. Práve pre tieto výzvy môžu byť služby vo verejnom záujme doplnkovými riešeniami. Nové služby a produkty poskytované poštovými podnikmi majú vplyv na tvorbu nových pracovných miest, prípadne na udržanie súčasného počtu zamestnancov aj pri klesajúcom trhu US.

Zároveň, vychádzajúc zo zistení štúdie Komisie o hlavných smeroch rozvoja európskeho poštového trhu za obdobie 2017 až 2021 fragmentácia na trhu pretrváva aj pokiaľ ide o právny mechanizmus financovania čistých nákladov US. Čisté náklady na poskytovanie US môžu byť značné. Vo všeobecnosti, ak by ich USP museli znášať sami, boli by v znevýhodnenom postavení voči svojim konkurentom. S pretrvávajúcim poklesom objemov poštových zásielok a zjavným nie úplne optimálnym spôsobom uplatňovaných a fungujúcich ustanovení poštovej smernice o kompenzačnom fonde preto zostáva naďalej aktuálnou témou zlučiteľnosť vnútroštátneho financovania čistých nákladov US, resp. služieb vo verejnom záujme s pravidlami Zmluvy o fungovaní EÚ.

MD SR preskúma potrebu úpravy zákona o poštových službách, a to najmä v súvislosti:

- s rozsahom US v súlade s potrebami užívateľov, vývojom na trhu a aktuálnymi trendami, s dôrazom na jej trvalú udržateľnosť,
- s definovaním prístupových a kontaktných miest vo verejnej poštovej sietivo väzbe na zavádzanie inovácií a alternatív vo verejnej poštovej sieti ako aj vo väzbe na potreby a požiadavky užívateľov poštových služieb,
- s odstránením nedostatkov vyskytujúcich sa v praxi, najmä vo väzbe na nárast digitalizácie a technologický rozvoj v odvetví poštových služieb, vrátane príslušných kompetencií v oblasti regulácie trhu za účelom eliminácie možného zneužívania postavenia na trhu,
- s prístupom k udržateľnému financovaniu US, resp. služieb vo verejnom záujme.

MD SR bude v rámci medzirezortnej spolupráce podporovať využitie verejnej poštovej siete na poskytovanie služieb vo všeobecnom hospodárskom záujme a iných služieb pre štát.

5. Medzinárodná spolupráca

MD SR je v oblasti poštových služieb gestorm členstva v medzinárodnej organizácii OSN UPU. Základným poslaním UPU je podporovať trvalý rozvoj kvalitnej, účinnej a prístupnej US na účely uľahčenia komunikácie medzi obyvateľmi celého sveta tým, že zaručuje voľný obeh poštových zásielok na jednotnom poštovom území zloženom z navzájom prepojených sietí, vyzýva k prijatiu primeraných spoločných noriem a na používanie technológií, zabezpečuje spoluprácu a vzájomnú súčinnosť medzi zainteresovanými stranami, podporuje účinnú odbornú spoluprácu a dbá o uspokojenie meniacich sa potrieb zákazníkov.

Kľúčovým strategickým dokumentom UPU na obdobie rokov 2021 – 2025 je Abidžanská poštová stratégia schválená 27. svetovým poštovým kongresom v Abidžane, ktorá okrem iného určuje aj štyri kľúčové oblasti, a to:

- vlády by mali znižovať rozdiely v poštovom odvetví prostredníctvom zvyšovania investícií a cielených politík a podporovať rôzne spôsoby využitia poštovej siete pre spoločensko-hospodársky rozvoj,
- regulačné orgány by mali usilovať o harmonizáciu a zlepšovanie regulačného rámca,
- podniky by mali hľadať spôsoby ako zvyšovať ich efektívnosť prostredníctvom implementácie diverzifikovaných stratégií a prevádzkových zlepšení,
- iné zainteresované subjekty zo súkromnej a verejnej sféry by mali sledovať integráciu odvetvia prostredníctvom spolupráce s tradičnými podnikmi a naopak, t. j. otvorenie sa trhu, posilnenie partnerstiev a posilnenie úlohy UPU.

Pokiaľ ide o konkrétne ciele v rámci uvedených oblastí, tieto sú jasne zadefinované a priradené zodpovedným subjektom v rámci samotnej Abidžanskej poštovej stratégie podľa jednotlivých regiónov. V podmienkach SR budú tieto ciele plniť, podľa vecnej príslušnosti, MD SR, UREKPS a poskytovateľ a US.

V súlade s čl. 2 Svetového poštového dohovoru je úradne určeným subjektom na zabezpečovanie prevádzky medzinárodných poštových služieb a plnenie povinností vyplývajúcich z Aktov UPU SP, a. s., a to na základe poštovej licencie, ktorej je držiteľom (§ 3 ods. 5 zákona o poštových službách).

MD SR, UREKPS a SP, a. s., sa v rámci plnenia príslušných úloh, ktoré im vyplývajú z členstva v UPU pravidelne zúčastňujú zasadnutí stálych orgánov UPU – Správnej rady a Rady pre poštovú prevádzku, na ktorých presadzujú záujmy SR v oblasti poštových služieb. V súčasnosti sa týchto zasadnutí zúčastňujú len ako pozorovatelia, keďže SR nie je členom týchto orgánov. Na týchto zasadnutiach však majú s výnimkou práva hlasovať právo vyjadriť svoje pozície k diskutovaným témam. Svoje záujmy SR presadzuje aj prostredníctvom zapojenia sa do spoločných stanovísk, ktoré stálym orgánom predkladajú užšie únie, ako je napríklad CERP. Pokiaľ ide o konkrétne záujmy SR, tieto v zásade odzrkadľujú najmä celospoločenské a zahraničné záujmy SR smerujúce k efektívnosti UPU a kvalite medzinárodných poštových služieb.

Ďalej sa zúčastňujú zasadnutí najvyššieho orgánu UPU – kongresu. V roku 2023 sa v súlade s rezolúciou UPU č.12/2021 bude konať mimoriadny kongres, za účelom prerokovania návrhov na otvorenie sa UPU širšiemu okruhu zainteresovaných subjektov v oblasti poštových služieb, ako aj ďalších urgentných otázok.

Riadny 28. svetový poštový kongres sa v súlade s rezolúciou UPU č. 14/2021 bude konať v roku 2025. Na tomto kongrese budú prerokované najmä návrhy na zmenu Aktov UPU – Ústavy, Generálneho poriadku, Svetového poštového dohovoru a Dohody o poštových platobných službách, ako aj ďalšie strategické dokumenty.

Do prerokovania otázok UPU sa zapája MD SR aj v rámci užšej únie UPU, a to CERP, kde je členom Pracovnej skupiny pre otázky UPU, ako aj Pracovnej skupiny pre politické otázky a Ministerskej skupiny.

MD SR bude spolupracovať s UREKPS, USP a MZVEZ SR na príprave spoločných stanovísk k návrhom, ktoré budú predložené mimoriadnemu kongresu, najmä v súvislosti s otázkou otvorenia sa UPU širšiemu okruhu subjektov zainteresovaných v odvetví poštových služieb, pričom bude pri príprave stanovísk dbať na záujmy SR v oblasti poskytovania poštových služieb a osobitne US v súlade s potrebami občanov SR.

MD SR bude iniciovať vytvorenie pracovnej skupiny za účelom prerokovania návrhov, ktoré budú predložené 28. svetovému poštovému kongresu a prijatia spoločných stanovísk a pozícií, ktoré budú následne presadzované na rokovaní kongresu.

MD SR zvaží, v spolupráci s MZVEZ SR, možnosť predloženia 28. svetovému poštovému kongresu kandidatúry SR do orgánov UPU – Správnej rady a/alebo Rady pre poštovú prevádzku a podľa záverov zabezpečí prípadné kroky potrebné na presadenie príslušnej kandidatúry.

MD SR zabezpečí, v spolupráci s MZVEZ SR, účasť zástupcov SR na mimoriadnom kongrese UPU v roku 2023 ako aj na 28. svetovom poštovom kongrese UPU v roku 2025, vrátane príslušných poverovacích listín.

MD SR bude pokračovať v aktívnej spolupráci v rámci pracovných skupín CERP, a to najmä pokiaľ ide o vzájomnú koordináciu k otázkam týkajúcim sa poštovej smernice a otázkam UPU.

6. Záver

Súčasný trh s poštovými službami sa výrazne odklonil od svojho tradičného modelu vplyvom externých i interných faktorov, vrátane úplného otvorenia trhu hospodárskej súťaži, je v oveľa väčšej miere penetrovaný a pôsobí v synergii s ostatnými trhovými silami. Poštový trh dnes predstavuje komplexnú platformu s aktívnymi väzbami aj na ostatné susedné a nadväzujúce trhy, pôsobiac z titulu konkurencie, ale aj komplementarity v určitých segmentoch hospodárstva.

Obdobný vývoj indikuje aj slovenský trh s poštovými službami, ktorý rovnako odráža meniacu sa situáciu na trhu, poznačenú nielen úbytkom objemov zásielok (najmä listových zásielok najnižších objemov), vstupom nových subjektov, nových prístupov a technológií, ale aj meniaceho sa správania užívateľov poštových služieb. Do popredia sa tak, okrem iného, vynára otázka aktuálnosti a relevantnosti platného strategického a regulačného rámca pre slovenský trh s poštovými službami, ktorý vychádza a zohľadňuje primárne európsku legislatívu a ňou nastavený právny rámec.

Zámerom poštovej politiky ako základného strategického dokumentu je tak stanoviť víziu, základné ciele a smerovanie vývoja v odvetví poštových služieb v strednodobom až dlhodobom horizonte, a to primerane, objektívne a nestranne od vlastníckych, majetkových či iných relevantných práv a vzťahov štátu, v záujme vytvárania jednotných predpokladov pre všetky subjekty pôsobiace na trhu s poštovými službami. Materiál stanovuje základné ciele v oblasti poskytovania poštových služieb a súčasne stanovuje základné princípy ich naplňania.

Zdroje:

- Správa Komisie Európskemu Parlamentu a Rade o uplatňovaní smernice o poštových službách (smernica 97/67/ES zmenená smericami 2002/39/ES a 2008/6/ES), COM(2021)674final
- Rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/1327 z 26. júla 2022, ktorým sa od Komisie žiada, aby predložila štúdiu o situácii vnútorného trhu poštových služieb Únie, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/67/ES, a prípadne vzhľadom na výsledky štúdie predložila návrh
- Abidžanská poštová stratégia
- Štúdie ERGP a Komisie
- Štúdie spoločnosti Copenhagen Economics
- Štúdie PWC pre MDV SR „Analýza možných zmien v rozsahu US v SR a ich vplyvov na jej udržateľnosť“ (2022) a „Prieskum potrieb a preferencií používateľov poštových služieb v Slovenskej republike“ (2020)
- Štatistika UPU a ďalšie